

Po papeževem obisku v Indiji

Papež Pavel VI. si je ob svojem obisku v Indiji, tako pišejo indijski dnevniki naravnost »osvojil« srca milijonov najbolj zapuščenih ljudi.

Že ob prihodu v Indijo je sv. oče naprosil vlado, naj spusti na prosto vse tiste skrajneže, katere je oblast zaprla, češ da bi utegnili motiti slovesne dneve. Papež je dosegel, da so tudi ti prosti uživali praznik ljubezni in bratstva. Več kot vsa policija je dosegla ta prošnja papeža romarja, da je bil njegov obisk v Indiji res praznik miru.

Papež je poudarjal, da je prišel iskat med milijone hinduistov to, kar nas veže, ne pa ugotavljat, kaj nas razdvaja. Pri slovesni avdijenci je pozdravil zastopnike tujih verstev z besedami stare hinduistične molitve: »Iz temine nas vodi k luči, iz smrti v nesmrtnost...«

Dunajski kardinal König je zastopal sv. očeta na konferenci katoliških in nekrščanskih izobražencev. V začetku se je kardinal prosil v papeževem imenu vse navzoče, naj odpustijo, če je kdajkoli kak misijonar v preveliki vnemi žalil drugoverce. Na seji so znanstveno razpravljali o stičnih točkah Mohamedovih, Zarasturovih in Gandhijev moralnih naukov s krščanskimi. Na koncu je kardinal predlagal, naj bi se podobne konference nadaljevale tudi po evharističnem kongresu, da bi se zblížali vsi ljudje dobre volje.

Hinduistične svete knjige »Vedas« imajo, kakor piše tudi vatikanski »Osservatore della Domenica«, mnogo skupnega s krščanskimi resnicami bodisi kar se tiče globoke intuicije o mnogih Božjih resnicah in o globokih človeških duhovnih vrednotah, kakor tudi glede moralnih načel.

Vrhovne indijske osebnosti so sprejemale papeža z najglobljim spoštovanjem. Državni predsednik Radha-krishnan, svetovnoznan filozof, je izročil papežu v dar zbirko dvajsetih knjig, svojih najbolj važnih del. Papež ga je odlikoval z najvišjim vatičanskim redom. Poglavar indijskih muslimanov pa je daroval papežu izredno dragocen primerek korana, mehamedanskega svetega pisma.

Najbolj se je pa Pavel VI. priljubil širokim množicam, ko je obiskal najrevnejše mestne četrti Bombaya. Povsod je delil ne miloščino, ampak pomoč v milijonskih zneskih. Na njegovo pobudo se bo ustanovil mednarodni odbor za zbiranje pomoči vsem revnim na svetu brez razlike vere ali plemena. »Pomnožimo kruhe in dokažimo revnim, da niso osamljeni!«, to je bilo geslo na papeževem tridnevem obisku v Indiji.

Zadnji večer svojega obiska je sprejel papež v avdijenco na stotine časnikarjev.

KAJ JE VZROK DIVJAŠKIH IZBRUHOV V KONGU

Novice, ki so prihajale zadnji čas iz Konga, so pretresle kulturni svet. Nikoli ni pretrpelo v Afriki toliko misijonarjev mučeniško smrt kakor zdaj, in nikoli še ni zavzelo divjaštvo tam tako organizirane oblike. Strašne novice o ponovnem pojavu ljudožrstva med uporniki potrjujejo, da predstavlja »upor« v Kongu bolj popoln povratak v barbarstvo kakor pa kakšno politično gibanje, čeprav se njegovi voditelji še kar nekam spretno poslužujejo revolucionarne frazeologije kot »osvobodilni boj«, »ljudska republika«, »boj proti ostanom kolonializma« itd.

Dejstvo je, da je Kongo že nekaj let neodvisna država in da nima torej »osvobodilni boj« proti belcem nobenega pomena več, v kolikor ne gre za čisti izraz rasističnega sovraštva proti vsemu, kar nosi belo kožo, kakor so kazali svoj čas belci v Afriki prezir do vsega, kar je nosilo črno kožo, in ga ponekod še vedno kažejo, n. pr. v Južni Afriki. Upor v Kongu se je tudi začel mnogo prej, kot je Čombe prevzel vlado v Leopoldvillu, zato ni res, da je naperjen samo proti njemu, ali da bi prenehal, če bi Čombe odstopil in prepustil vlado komu drugemu. Uporniškima voditeljema Gbenyi in Soumaliotu gre za to, da sama prevzameta oblast in se polastita države. Kaj bi potem postalo iz Konga, pa si ni težko predstavljati.

ČUDNA IDEOLOŠKA ZMES

Novice iz Konga so v nekem smislu protislovne, ker govore ne samo o divjaštvu, ampak tudi o ganljivih primerih vdanosti tamkajšnjih črncev do belih misijonarjev in belih strokovnjakov, ki so delovali tam spodaj. Mnogi črncci so rajši pretrpeli mučeniško smrt, kakor da bi se pridružili mučiteljem. Vse kaže, da je sprožila ta val divjaštva le določena sfanatizirana plast črncev, zlasti tistih, ki so izšli iz vrst lumumbistične mladinske organizacije »Jeunesse« (ker tamkajšnja črnska plemena ne govore enotnega jezika in ker črnski jeziki tudi še niso dovolj izobraženi, je ostala francoščina »uradni« jezik). Ta mladina pa predstavlja nekako čudno zmes ideološke maščevalnosti zaradi umora Lumumbe, ki je postal njen idol, črnskega

Pozval jih je, naj s svojim peresom delujejo za to, da bodo vse države omejile oboroževalne izdatke in da bodo prihranek vložile v svetovni socialni fond, ki bo pobijal tudi osebno revščino.

Pri procesiji križevega pota je desetisoče in desetisoče katolikov in nekristjanov prosil, naj molijo k Vsemogočnemu, ki je isti za vse ljudi, plemena in vere, za mir in vsakdanji kruh.

rasnega zanosa, džungelske primitivnosti in tipičnega »tepizma« sodobne mladine, čeprav ni videla morda še nobenega »jukeboxa« in teka okrog v razcapanih cunjah namesto v kovbojkah in usnjenih jopičih. Ta mladina predstavlja udarno silo uporniških voditeljev.

KJE JE OSTALA »ENAKOST«?

Kljub vsem strahotam, ki jih počenja, pa se ni mogoče ubraniti nekega sočutja do teh primitivnih ljudi, ki predstavljajo v današnjem svetu popoln anahronizem. Nedvomno se skriva tudi za njihovim početjem, pa naj bo še tako okrutno in nesmiselno, neka človeška težnja. In ni težko uganiti, da je to predvsem obup. V teh dneh se je malo govorilo o gospodarskih in socialnih razmerah v tistem delu Afrike, ker so zavzemale ves prostor v časnikih samo novice o okrutnostih in o premikih čet. Toda dejstvo je, da vlada v tistem delu črne celine strahotno pomanjkanje. Dokler je delovala v Kongu belgijska uprava, je vsaj v socialnem in gospodarskem pogledu skrbela za črnce, čeprav ni veliko storila za njihovo izobrazbo. Ko pa so belgijski uradniki odšli, je nastal kaos v prometu in preskrbi, gospodarstvo je zastalo, črnsko prebivalstvo je ostalo brez sredstev, da si nabavi najpotrebnejše.

Vse to je pospešilo padec v obup in v nekdanje divjaštvo. Toda to niso več nekdanji divjaki, ki niso ničesar vedeli o zunanjem svetu. Sedanji »divjaki« vedo, da je zunaj nekje svet, kjer je vsega dovolj, kjer se ljudje vozijo v avtomobilih, nosijo lepe obleke in razpolagajo s čudovitimi modernimi stroji — svet, v katerem ni treba po njihovih predstavah nikomur trpeti lakote in pomanjkanja. In v njih se kuha bes, zakaj niso tudi sami deležni tega. Pod neodvisnostjo so si predstavljali tudi obilje in enakopravnost v smislu, da bodo avtomatično deležni vsega, kar uživa beli svet. Saj neodvisnost jim je pomenila toliko kot »enakost« z belci, njihovimi dosedanji gospodarji. Toda kljub neodvisnosti te »enakosti« ni bilo od nikoder. In to vzbuja v njih gluh bes na belce. Čutijo se ogoljufane. »Kolonialisti« so krivi, da jim gre še vedno slabo. To pomeni po njihovih pojmi, da imajo »kolonialisti« na neki način še vedno oblast v Kongu. Treba jih je torej iztrebiti. In ker so edini vidni belci tam misijonarji, tehniki in naseljenici, je treba pač te pobiti.

Na razpoloženje črnske mladine pa skuša komunistična Kitajska vsaditi kal svoje revolucije. Pri tem je popolnoma v njenem konceptu, da pade Kongo najprej nazaj v popolno divjaštvo, kajti tako se bo

RADIO TRST A

• NEDELJA, 20. decembra, ob: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 »Cecilijanka«, revija slovenskih goriških pevskih zborov; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Pripovedka o burji«, Napisal Dante Canarella, prevedla Jadviga Komac. Igra RO., vodi Stana Kopitar; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.00 Znamo pevci: Françoise Hardy in Giorgio Gaber; 18.00 Kino, včeraj in danes; 20.30 Iz slovenske folklorne - Lojzka Lombar: »Dopolnjen je oblube čas«; 21.00 Vabilo na ples; 22.10 Klasična simfonija

• PONEDELJEK, 21. decembra, ob: 11.45 Italijanski orkestri in pevci; 12.15 Iz slovenske folklorne - Lojzka Lombar: »Dopolnjen je oblube čas«; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Naši mladi koncertisti: Klavicembalistka Laura Battilana; 19.15 Plošče za vas; 10. quiz oddaja; 20.35 Willibald Christoph Gluck: »Armida«, tragična opera v petih dejanjih. V odmoru (približno ob 21.10) Opera, avtor in njegova doba, pripravil Gojmir Demšar.

• TOREK, 22. decembra, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 21.30 Slovenske novele 19. stoletja - Nenad: »Na sveti večer«; 21.55 Solisti naše dežele. Pianist Roberto Repini.

• SREDA, 23. decembra, ob: 12.15 Brali smo za vas; 18.00 Saša Martelanc: »Skozi mestne luči božiču naproti«; 18.30 Slovenski skladatelji 20. stoletja: »Fran Gerbič«, pripravil Dragotin Cvetko; 19.15 Higijena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 20.35 Simfonični koncert Orkestra »Alessandro Scarlatti« Italijanske Radiotelevizije iz Neaplja. V odmoru (približno ob 21.00) Iz pesniških pajev: »Slovenska božična lirika«, pripravil Vinko Beličič.

• ČETRTEK, 24. decembra, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Božič v Trstu pred sto leti; 18.00 Novele in črtice - Josip Stritar: »Odpusti!«; 18.30 Kantate in oratoriji; 19.15 Lepo pisane vzorci in zveledi mladega rodu. Pripravila Nada Pertot; 21.00 Niko Kuret: »Čudo neskončno nočoj se godi«; 23.30 Božične harmonije; 24.00 Prenos polnočnice iz župne cerkve v Bazovici.

• PETEK, 25. decembra, ob: 8.30 Slovenski zbori; 9.00 Božični odmevi z vsega sveta; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa; 12.00 Francesco Cavalli: Magnificat, za soliste, zbor in orkester; 15.30 Niko Kuret: »Čudo neskončno nočoj se godi«; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljic, pripovedk, legend: »Veverica na božični večer«, pripravil Jurij Slama; 18.15 Božične skladbe v izvedbi organista Tarcisia Todera. Giovanni Battista Candotti: Dva pastoralna. Giovanni Fabris: Božično vzdušje. Tarcisio Todero: Pastoralne v obliki variacij. Tullio Tavagnacco: Prički ob jasliah. Enrico De Angelis-Valentini: Božični pastorele; 18.35 Otroški pevski zbor iz Skednja in od Svete Ane; 19.10 Franc Orožen: »Od Severnega rta do Amazonke«; 19.30 Praznični motivi; 21.00 »Zvonovi«. Napisal Charles Dickens, prevod in dramatizacija Desa Kraševc. Igra RO., režira Jože Peterlin.

• SOBOTA, 26. decembra, ob: 8.30 Božične pesmi v izvedbi pevskih zborov Furlanije-Julijske krajine; 9.00 Praznična matineja; 10.00 Božič v družini, pripravila Mariana Prepeluh; 11.30 »Zvezdice, toliko zvezdic...« Pravljica, napisala Marija Peterlin. Igra RO., vodi Lojzka Lombar; 15.30 »Boter Andraž«, veseligr v treh dejanjih, napisal Marin Držič. Priredil Marko Fotes, prevod Mirko Rupel. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Adrijan Rustja; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarij; 17.45 Simfonični koncert Orkestra gledališča »Verdi«. Vodi Julius Kudel. Sodeluje pianist Jerome Rose; 19.15 Družinski obzornik; 19.30 Včeraj in danes, izbor božičnih motivov; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Zbor »Jacobus Gallus«, vodi Ubald Vrabc; 21.00 Rado Bednarik: »V tihem objemu svete noči«, nato Na domačem plesu.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Tito spet generalni sekretar ZKJ

V nedeljo dopoldne se je končal v Beogradu osmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Na njem je bil ponovno izvoljen za generalnega sekretarja ZKJ Josip Broz Tito, za sekretarje pa Aleksandar Ranković, Edvard Kardelj in Veljko Vlahović. Na kongresu je bil izvoljen tudi nov centralni komite, ki ima 155 članov. V njega je prišlo precej novih ljudi, nekateri znani politični delavci pa so iz njega izpadli, v skladu z »rotacijo« v pogledu političnih funkcij.

Takoj po izvolitvi je Franc Leskošek-Luka zaprosil, da bi ga oprostili članstva v centralnem komiteju, ker mu njegove osebne in druge zadeve ne dopuščajo, da bi se pogosto vozil na seje komiteja v Beograd.

Njegova prošnja je bila tudi izpolnjena.

Zadnja referata na kongresu sta imela Tito in Ranković. V njih sta nakazala smernice za nadaljnje delo Zveze komunistov. Ponovna Titova izvolitev za generalnega sekretarja je bila sprejeta tako v komunistični organizaciji sami kot v jugoslovanski javnosti z zadovoljstvom, zlasti zato, ker jamči za nadaljevanje politike neodvisnosti od obeh blokov v svetu.

Pokrpana »zgodovina«

Glasilu sovjetske komunistične partije »Pravda« je pred nekaj meseci objavilo izvečke iz uvoda k novi »Zgodovini Sovjetske zveze«, ki jo bo v šestih knjigah izdal Marx-Leninov institut v letu 1967 ob 50-letnici boljševiške oktoberske revolucije. V uvodu obtožujejo Stalina, da je zatiral Leninove teorije, da je zaviral napredek Sovjetske zveze in med drugo svetovno vojno zakrivil ogromne sovjetske izgube. Uvod trdi dalje, da so hude Stalinove napake pri čistkah v tridesetih letih povzročile v prvem obdobju vojne hude poraze sovjetske vojske in spravile deželo v skrajno nevarno položaj.

Tudi osebni kult Stalina da je prizadel deželi težke izgube. Pod vplivom Hruščova pa da je ustvarila partija jamstva proti povrnitvi v osebni kult in po Stalinovi smrti v letu 1953 je dosegla Sovjetska zveza velike znanstvene, gospodarske in kulturne napredke.

Zdaj pa bodo morali »zgodovinarji« te trditve spet »popraviti«, vsaj glede Hruščova.

Nov sestanek o Južnem Tirolu

Avstrijski zunanji minister Kreisky in italijanski minister Saragat sta se v sredo spet sestala v Parizu. Nadaljevala sta tudi razgovor o Južnem Tirolu. Dokončno jih pa bosta zopet načela v januarju ob zasedanju Združenih narodov.

Stališči obeh držav bosta polagoma soglašali. Ta mise' zveni tudi iz govora državnega podtajnika Bobleterja na zborovanju akademskega združenja v Brucku. Podminister je izjavil, da gre za čimvečjo samoupravo v bocenski pokrajini. Podčrtal je še, da je treba odločno nastopiti proti »topičnim načrtom, naj se Južna Tirolska odcepi od Italije in priključi Avstriji. S temi besedami je jasno nastopil proti nesmiselnim terorističnim nastopom v deželi.

VZROK DIVJAŠKIH IZBRUHOV V KONGU

(Nadaljevanje s 1. strani)

znel tanke plasti krščanske in zahodne civilizacije, ki je pekinškim namenom z Afriko samo v napoto. Peking hoče graditi v Afriki iz popolne primitivnosti naprej, da bi lahko oblikoval črnsko maso popolnoma po svoje. Zato je popolnoma v skladu z njegovimi načrti, da se razlije najprej preko Konga val nasilja, ki naj odpluskne ostanke zahodne civilizacije. Potem pa bodo prišli kitajski »graditelji«, ožarjeni od mita svoje revolucije in svoje — atomske bombe.

»Vročji« Kongo

V severnovzhodnem delu Konga še vedno prihaja do spopadov med vladnimi četami z belimi najemniki na čelu in uporniki. Medtem ko je general upornikov Soumaliot pobegnil v Sudan in prireja tiskovne konference v Kartumu, se »predsedniku« Gbenyi beg baje še ni posrečil in je še vedno v Kongu. Mesto Stanleyville je sicer trdo v rokah vladnih čet, pa so uporniki b'okirali dostop v mesto po reki Kongo in začeli s protinapadi v mestu Paulis. Uporniki imajo v rokah še 200 do 300 belih talcev in se je bati za njihova življenja. Vlada v Leopoldvillu pravi, da bo vse področje očiščeno v nekaj tednih, toda zahodni opazovalci dvomijo, da bo to tako hitro opravljeno.

Volitev predsednika

Senatorji, poslanci in delegati 5 dežel s posebnim statutom so v Rimu zbrani na skupni seji, da izvolijo novega predsednika republike. V sredo je bila prva seja in na dveh glasovanjih ni noben kandidat prejel 642 glasov, kot jih predvideva ustava. Za izvolitev je namreč bila potrebna dvetretjinska večina. Volitve se nadaljujejo. Medtem ko pišemo, nihče ne more vedeti, kateri kandidat ima največ možnosti, da bo izvoljen.

PRVI ITALIJANSKI UMETNI SATELIT

Z oporišča Wallops Island v Virginiji so izstrelili 15. t. m. prvi italijanski umetni satelit »San Marco«, ki se je normalno vključil v tirnico okrog Zemlje. V tirnico ga je ponesla nosilna raketa »Scout«, satelit sam pa je de'lo italijanskih znanstvenikov in tehnikov. Po načrtu naj bi ostal ta satelit v tirnici tri mesece, da bo meril gostoto atmosfere in registriral še druge jonsferske podatke. Z Zemljo je povezan z dolgimi radijskimi valovi.

Italija je po Združenih državah in Sovjetski zvezi prva, ki je izstrelila lasten satelit.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 20. decembra, *nedelja*: Svetozar, Julij
- 21. decembra, *ponedeljek*: Tomaž, Tomislav
- 22. decembra, *torek*: Demetrij, Mitko
- 23. decembra, *sreda*: Vlasta, Viktorija
- 24. decembra, *četrtek*: Adam in Eva
- 25. decembra, *petek*: Božič, Rodan
- 26. decembra, *sobota*: Stefan, Zlatka

Slovensko gledališče v novem Kulturnem domu

Slovensko gledališče je pričelo svoje gledališko udejstvovanje v novem Kulturnem domu s Kreftovo dramo o pesniku Prešernu, »PO BREZKONČNI POTI«. Od napovedane dramske novosti je tržaško občinstvo mnogo pričakovalo. Vendar avtor ni izpolnil tistega velikega pričakovanja. Najprej ne zaradi tega, ker to ni bila popolna novost, saj se ponekod popolnoma drži že davno objavljenega scenarija, ki je izšel v tisku, delno zaradi dolgoveznega teksta, ki bi morda res bolj odgovarjal filmu kot pa drami na odru, delno pa zaradi tendencioznosti, ki pogosto prehudo udarja iz besedila. Krefl je zgradil svoje delo na mnogih hipotezah, na mnogih nedokazanih trditvah, ki podoba našega največjega pesnika meglijo in ga skušajo prikazati s pretemnimi barvami, brez vsakega poleta, brez idealizma. Ker je sam Bratko Krefl prisostvoval premieri, je gotovo tudi opazil, da je tržaško občinstvo zelo hvaležno za vsako plemenito prizadevanje, vendar pa je lahko tudi videl, da le ni vse dobro za našega gledavca. Tržačani imamo morda malo večje razglede, kot jih ima povprečna Ljubljana, zato nas vse, kar misli avtor ne prepriča in ne zadovolji. Želeli bi in smo pričakovali, da nam bo prinesel Krefl iz slovenskega kulturnega središča lepšo in prepričljivejšo podobo našega velikega pesnika in da bo tisto tendencioznost pustil rajši doma, kajti prizor kot ga

nam je posredoval z Dagarinom, ko naj bi prinesel kot duhovnik zadnjo tolažbo umirajočemu pesniku, za treznega gledavca ni sprejemljiv. Razen tega prav Dagarina pokaže precej drugače največji prešernoslovec, dr. Kidrič.

Predstava, ki jo je pripravil in v vseh podrobnostih zrežiral Jože Babič, je velika in zelo zahtevna. Babič je svojo nalogo odlično opravil. Med igravci pa je najbolje rešil svojo vlogo Joško Lukež kot Prešeren in še nekaj drugih. Predstave tega dela bodo do sobote.

Slov. gledališče v torek ni priredilo svoje predstave v znak protesta, ker ni dobilo od kvesture dovoljenje, da sme pobirati vstopnino, temveč bi morala vsaka predstava biti brezplačna. Vprašanje pa je sedaj urejeno, tako da sme Slov. gledališče nemoteno prirediti svoje predstave.

S. N.

Koliko nas je?

Na podlagi najnovejših statistik OZD znaša število vseh prebivalcev na svetu že 3,3 milijarde. Vsako leto se število človeštva poveča za približno 65 milijonov. Leta 1980 bo torej živelo na svetu 4,3 milijarde ljudi. Od svetovnega prebivalstva odpade 56 odstotkov na Azijo, 16 odstotkov na južno Ameriko in Afriko, 28 odstotkov pa na Evropo, Severno Ameriko, Sovjetsko zvezo in Oceanijo.

Kar zadeva države, ima največ prebivalcev Kitajska, in sicer 690 milijonov; leta 1980 jih bo pa imela že skoraj eno milijardo. Druga za Kitajsko je Indija s 468 milijoni ljudi. Nato pridejo Sovjetska zveza z 229 milijoni, Združene države s 193 milijoni, Indonezija s 102 milijonoma in Pakistan s 101 milijonom ljudi. Druge države imajo po manj kot sto milijonov prebivalstva.

PREMAKNITEV MAGNETSKEGA TEČAJA

Magnetski severni tečaj se je v zadnjih dveh letih premaknil za nadaljnjih 32 kilometrov proti severu in za 6 kilometrov proti vzhodu. Sedaj leži južno od otoka Bathurst, okrog 2.900 kilometrov severno od Winnipega v Kanadi. Po ugotovitvah kanadskih znanstvenikov je točen položaj magnetskega severnega tečaja sedaj 75,5 stopinj severne širine in 100,5 stopinj zahodne dolžine.

Kako je nastala moda nogavic

Po navadi prednjačijo v modi bolj ženske kot moški. Pri nogavicah so pa izjeme. Stari Egipčani, Grki in Rmljani so sicer nosili obutev, nekake sandale, nogavice pa ne. Šele v sedmem stoletju so si začeli moški ovijati noge in meča v platno ali usnje. Tiste prvotne nogavice so imele podobo ovijalk ali gamaš. Nosili so jih pripete na pas ali pa kar prišite na spodnji hlačni rob.

Hlače-nogavice so prišle pri moških v modo zlasti v dobi renesanse, ko so oblačili nabrane hlače do kolen ali samo do polovice stegen in so spodnji del noge zavarovali s tesno se prilegajočimi nogavicami, ki pa so bile pravzaprav le hlače. Ženskam pa tudi v tistih časih ni bilo treba nogavic, ker so imele dolga krila do tal. Šele okrog leta 1527 so na Škotskem začeli plesti nogavice iz volne; tako priča neko ustanovno pismo cehovske družbe. Volnene pletene nogavice so segale še preko kolen. Takrat so pletli nogavice tudi moški in je

Pomemben občni zbor

V ponedeljek, 14. t. m., je bil na stadionu 1. maja v Trstu 5. redni občni zbor Športnega združenja Bor. O letošnjem delovanju tega zares reprezentativnega in izredno važnega slovenskega športnega združenja v Trstu je najprej poročal predsednik g. Dušan Košuta, tajniško poročilo pa je podal dr. Odo Kalan. Sledila so poročila voditeljev atletskega, namiznoteniškega in odbojkarskega odseka, ki so jih podali Križman, Patrizio in prof. Pavletič.

Iz vseh poročil izhaja, da bi združenje lahko še bolj razširilo svojo dejavnost, če bi ga slovenska javnost na Tržaškem finančno bolj podpirala. V tej zvezi je bila zlasti zanimiva intervencija prof. Bojana Pavletiča, ki je med drugim poudaril, da se voditelji slovenskih organizacij prav malo zanimajo za športno delo, kar ima porazne posledice za celotno slovensko manjšino.

Občnega zbora sta se kot gosta udeležila tudi deželni svetovalec Slov. skupnosti dr. Škerk in pokrajinski svetovalec Slov. skupnosti Drago eLgiša. Prvi je v imenu osrednje slovenske politične organizacije v Trstu toplo pozdravil delovanje športnega združenja in poudaril, kako bi moralo to združenje uživati mnogo večjo gmotno podporo slovenske javnosti. Obljubil je tudi, da se bo Slov. skupnost zavzela, da bi »Bor« prejemal pomoč tudi iz javnih skladov. Občni zbor so pozdravili še inženir Pečenko v imenu SKGZ, predstavnik športnih združenj iz Slovenije, predsednik »Primorja« s Proseka, zastopnik »Krasa« iz Zgonika ter nekateri predstavniki prosvetnih društev.

Na koncu je občni zbor izvolil nov odbor, kateremu bo ponovno predsedoval Dušan Košuta.

PREDAVANJA V GORICI

Klub S. Gregorčič v Gorici prireja že nekaj časa sem zanimiva kulturna predavanja ob sredah zvečer. Prejšnjo sredo je kazal kratkometražne barvne filme Aljoša Žerjal iz Trsta.

Včeraj zvečer pa je podajal prof. Rado Bečnarik v besedi in podobi fevdalno dobo in gradove goriških Brd.

POSOJILO JUGOSLAVIJI

Svetovna banka je dovolila Jugoslaviji posojilo v znesku nekaj nad 70 milijonov dolarjev. Sredstva so namenjena v prvi vrsti za izboljšanje prometnih sredstev, zlasti na treh glavnih železniških progah. Te se bodo elektrificirale in bodo opremljeni z modernimi signalnimi napravami.

Posojilo se obrestuje s 5½ odstotki. Jugoslavija ga bo morala začeti odplačevati leta 1970.

Novice po svetu

Odstopil je podpredsednik Euratoma prof. Enrico Medi. Svoj odstop je utemeljil s tem, da vlada v okviru Euratoma taka situacija, da jemlje upanje na hitre in konkretne rezultate. Preveč se diskutira in premalo dela, in predvsem vlada absolutno pomanjkanje denarnih sredstev za uresničevanje pobud.

V Milanu je sprožil banditizem pravo ofenzivo. V nekaj dneh so oropali banditi v Milanu in okolici več bank in se v ulici Solari tudi obstreljevali s policijo, ki pa ni nastopila dovolj odločno, tako da se jim je posrečilo rasti. Oropali so že nad 80 milijonov. Ubili so tudi nekega zlatarja, a krivce se je že posrečilo prijeti. Oblasti so poostrele varnostne ukrepe in zlasti banke modernizirajo svoje alarmne naprave.

Kongoški predsednik Combe je prispel v torek v Bonn, kjer ga je sprejel predsednik republike Luebke. Imel bo razgovore tudi z drugimi nemškimi osebnostmi, pa tudi predavanje za člane Kluba porurških industrijcev v Dusseldorfu. Rad bi dobil od Nemčije gospodarsko pomoč za Kongo.

Državni tožilec v Agrigentu je ugotovil v dolgi preiskavi, da je ubila policijskega komisarja P. S. Tandoya tamkajšnja mafija. Ta umor, ki se je zgodil že pred leti, je vzbudil veliko pozornost v javnosti, ker so prvotno dolžili Tandoyevo ženo, Dalmatinko po rodu, da je najela morilce, da bi se znebila moža. Morala je veliko pretrpeti, preden se je izkazala njena nedolžnost in nedolžnost njenega dozdevnega ljubimca, nekega zdravnika.

Tržaškega

Slovincem devinsko-nabrežinske občine!

Svet Slovenske skupnosti smatra za svojo dolžnost, da ponovno poudari načela, ki ga vodijo v prizadevanjih za sestavo novega občinskega odbora v Devinu-Nabrežini. Na zadnjih občinskih volitvah je bilo v Devinu-Nabrežini izvoljenih osem slovenskih in 12 italijanskih svetovalcev. Na Enotni občinski listi je bilo izvoljenih pet, na listi Slovenske skupnosti pa trije slovenski svetovalci. Manjkalo je samo nekaj glasov, pa bi Slovenska skupnost dobila še svojega četrtega svetovalca. Na listi italijanske socialistične stranke sta bila izvoljena dva Italijana, in to večinoma s slovenskimi glasovi. Zato menimo, da izidi zadnjih volitev niso resnični odraz številčnega razmerja narodnostnih skupin na področju devinsko-nabrežinske občine. To smo dolžni poudariti, ker bo to dejstvo -- ne po naši krivdi -- nedvomno vplivalo na bodočo sestavo občinskega odbora.

Kako bo sestavljen novi občinski odbor?

O tem zelo važnem in kočljivem vprašanju razpravljajo zdaj predstavniki vseh političnih skupin, ki imajo svoje zastopnike v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu. Tudi krajevni in osrednji predstavniki ter aktivisti Slovenske skupnosti se globoko zaveđajo resnosti položaja in velike odgovornosti, ki je združena z reševanjem tega vprašanja. Zato so na svojem zadnjem zborovanju v Trstu sklenili, da bodo zadevo najprej proučili krajevni, nato osrednji zastopniki Slovenske skupnosti, zatem bodo vprašanje prediskutirali neposredno z volivci in šele nato bo sprejeta dokončna rešitev. **Zato so vsa podtikanja raznih listov, letakov in lepakov zlonamerna, provokatorska in neodgovorna.**

Stališče slovenske skupnosti do sestave občinskega odbora v Devinu-Nabrežini, kakor tudi do sestave vseh ostalih uprav, je jasno in nedvoumno. Slovenska skupnost se bo pri sestavljanju občinskega odbora v Devinu-Nabrežini ravnala po načelih, ki so v polnem skladu z njeno dosedanjo miselnostjo in dejavnostjo.

Slovenska skupnost bo pri sestavi odbora sodelovala s tistimi političnimi skupinami:

1. ki javno in jasno pristajajo na njen narodnoobrambni program, ter
2. ki bodo nudile dejansko možnost in trdno poročilo, da omenjeni program tudi izvedejo.

Svet Slovenske skupnosti ter njeni pokrajinski in občinski zastopniki so se predstavili slovenskim volivcem in volivkam z enotnim narodnoobrambnim programom ter se obvezali, da se bodo zavzemali:

za pravico do upoarbe slovenščine in za sorazmerno namestitvev Slovincem v vseh javnih upravah;

za primerno zastopstvo Slovincem v vseh javnopравниh organih in Komisijah;

za zaščito slovenskega ozemlja pred umetnim spreminjanjem njegove etnične sestave;

za uradno priznanje slovenskih nazivov krajev ter za namestitev dvojezičnih napisov v krajih, kjer prebivajo Slovenci;

da bodo slovenske kulturne, vzgojne, športne in dobrodelne ustanove ter organizacije dobivale javne prispevke, kot je predvideno za italijanske ustanove ter organizacije;

da bodo podpirali prizadevanje za sestavo in odobritev državnega zakona o zaščiti slovenske skupnosti v Italiji.

Svet Slovenske skupnosti ugotavlja, da volilni program za občinske in pokrajinske volitve Enotne občinske liste, Italijanske komunistične partije in Italijanske socialistične stranke nimajo navedenih zahtev slovenskega narodnoobrambnega programa ter jih zato vpraša: 1. ali so pripravljene sprejeti naš narodnoobrambni program in

2. ali imajo možnost, da ga dejansko uresničijo in **zajamčijo** Slovincem njegovo izvedbo.

Trst, 15. 12. 1964

Svet Slovenske skupnosti

Nova občinska uprava na Repentabru

V soboto, 12. t. m., se je zbral na izredni seji novi repentaborski občinski svet, da iz svoje srede izvoli novega župana in novi upravni odbor. Potem ko je svet potrdil izvolitev vseh 15 svetovalcev, se je Karlo Guštin v imenu svetovalcev, izvoljenih na listi Slovenske skupnosti, najprej zahvalil slovenskim volivcem repentaborske občine, ki so zaupali svoj glas kandidatom Slov. skupnosti. Svetovalec je poudaril tiste točke volilnega programa, ki so narodnoobrambnega značaja, in nato razvil upravni program listet in nove občinske uprave.

Za novega župana je bil izvoljen g. Michael Guštin, ki je prejel 13 glasov, kar pomeni, da je zanj glasoval tudi eden izmed treh svetovalcev opozicije. Za odbornika sta bila izvoljena Alojz Milič in Jože Doljak, za namestnika pa Ludvik Guštin in Karlo Škabar.

Pred zaključkom se je seje je novoizvoljeni župan v zares lepem in prisrčnem govoru

zahvalil svetovalcem za zaupanje, ki so mu ga izkazali, in izrazil prepričanje, da mu bodo vedno krepko pomagali pri izvrševanju njegove odgovorne naloge. Gospod Guštin je poudaril, da bo nova uprava nepristransko delala za dobrobit vseh občanov in vseh naselij. Spomnil se je tudi vseh dosedanjih upraviteljev in se jim zahvalil za vse, kar so koristnega naredili v prid repentaborske občine. Delovanje nove uprave -- je dejal novi župan -- bo temeljilo na programu liste Slov. skupnosti, ki ga je na tej seji orisal svetovalec Karlo Guštin, vendar bomo vselej upoštevali tudi vse pametne predloge opozicije. Vsi svetovavci so županova izvajanja sprejeli z burnim ploskanjem.

Novemu županu in novemu upravnemu odboru k izvolitvi iskreno čestita tudi naš list in jima želi mnogo uspehov pri njegovem delu.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

V nedeljo 20. t. m., bo ob 16. uri v cerkvi sv. Antona Novega koncert božičnih pesmi v izvedbi Zveze slovenskih cerkvenih pevskih zborov.

Mali oglasi

Slovenski fant, izseljenec v zahodni Evropi, z dobrim zaslužkom, pošten in postaven, si želi dopisovati zaradi ženitve s poštenim dekletom čedne postave s Tržaškega ali Goriškega, pa tudi z one strani meje. Ponudbe s sliko (ki se vrne) na upravo lista pod »Pošten fant«.

Zelim spoznati čedno in pošteno žensko do 40 let starosti. Sem izseljenec, z nekaj premoženja. Ponudbe s sliko poslati na upravo lista pod »Poroka«.

Beneška Slovenija

St. Lenart:

PRAVILNA OBSODBA

Na široko je že znano, da se dogajajo po naših cestah številne nesreče. Krivde pa ne smemo valiti samo na ovinke in slaba cestišča, ampak tudi na cestne dike in zločinske neprevidežne, katerim še niso dovolj stopili na prste.

Prvi dober vzgled v tem pravcu so dali prejšnji teden orožniki iz St. Lenarta, ki so aretirali in zaprli osemnajstletnega Livia Predana z Raven. Z motorjem je dirkal po cesti in je nevarno povozil nekega šestnajstletnega fanta. Namesto da bi hudo ponorečenemu nudil prvo pomoč, jo je v diru odkuril. Zdej bo pa plačal za svojo neprevidnost in brezčutnost.

Tipana:

SILOVIT POŽAR

Prejšnji teden je žare! naš očaj Matajur več dni v silovitem ognju. Požar je izbruhnil na gozdnem pobočju nekje blizu Brda. Bržkone je kak neprevidež odvrnil tleč ogorek v suho listje. Veter je plamene potiskal več kilometrov daleč proti Matajurjevemu vrhu in po drugi strani proti Tipani in Viskorši. V petek so plameni lizali pobočja v smeri proti Karnahti in Brezjam. V nevarnosti so bile tudi te vasi. Rdeči zublji so se videli celo iz Vidma. V območje požara so prihiteli gozdni pazniki, gasilci iz Vidma in oddelek alpinov iz Čente. Pri gašenju so pridno pomagali tudi domačini.

Požar je prizadejal precej škode, ker so zgoreli vsi nasadi mladih smrek. Oblast preiskuje, kako je nastal požar, toda težko bodo našli krivca. Ljudje so pa še zadovoljni, da ni zgorelo kaj hiš.

Mažarole:

ŠE O ZLOČINU

Za svete Tri kralje bodo minila štiri leta, odkar je šel glas o Mažarolah po vsem svetu. Bil pa je slab glas, ker je postalo znano ime te vasi zaradi krutega zločina, ki se le redko kje pripeti.

Domačina Lino Cencig in Peter Macorig sta zlorabila Pierino Cassina in jo nato pripela z žico na staro češpljo, v obliki križanja Vsa bližnja in daljna okolica se je zgrozila spricho tistega dogodka, čeprav Macorig še vedno zatrjuje, da je nedolžen.

Nekateri dnevnikarji so zadevo izrabili, češ tam gori žive Slovenci; glejte, kaj se tam godi. Eden izmed tistih dnevnikov pa je prav te dni pisal, kako so Mažarolci »pa-

Doberdob:**JEDRSKO SREDIŠČE**

Doberdob je kar hipoma postal središče zanimanja ne samo domače, ampak kar mednarodne javnosti. Že nekaj mesecev so geologi vrtali in nekaj merili po naši planoti. Ljudje so ugibali; da gre morda za petrolej. Nafta, pa na Krasu?

Zdaj se je pa zadeva pojasnila, ki bo lahko v blagor ali tudi v zlo naši domači kraški planoti. Nekje v okolici Doberdoba namerava postaviti Evropski odbor za jedrsko raziskovanje velikansko postojanko in središče za proizvodnjo jedrske energije v gospodarske namene.

Govori se o najmodernejšem stroju, imenovanem protosinkrotron, ki bo imel premer kar dva kilometra in pol. V njem bo

Kanalška dolina

triotični in so po večini volili demokrati. Pa pustimo za zdaj ta protislovja ob strani in povrnimo se k zadevi.

Takrat je sodišče obsodilo oba osumljenca na visoko zaporno kazen, in sicer Cenciga na dosmrtno ječo, Macoriga pa na 23 let. Oba sta vložila preko zagovornikov priziv na višje sodišče, češ da je bila njuna žrtev že mrtva, ko sta jo privezala na drevo. V četrtek pa je tržaško prizivno porotno sodišče krivdo obeh potrdilo. Zaradi nekaterih olajševalnih okoliščin pa je kazen znižalo. Prvemu na 26 let, drugemu pa na 21 let ječe. Zagovorniki so pa zopet vložili priziv na kasacijsko sodišče.

V vasi se slišijo različni komentarji, zlasti ker gre tudi za ugled vsega okraja.

Brdo:**NOVI OBCINSKI MOŽJE**

Prejšnjo soboto se je zbral v prvi seji novi občinski svet. Sestavlja ga 12 demokratov in trije socialni demokrati. Sejo je odprl dosedanji župan Primo Marchiol, nakar je odstopil predsedovanje najstarejšemu svetovavcu Sergiju Sinicco.

Že v začetku se je ugovarjal bivši župan proti izvolitvi petih demokratov svetovalcev, češ da so nepravilno izvoljeni, ker niso trije zakonito dokazali, da znajo pisati in čitati. Druga dva pa, ker sta člana občinskih ustanov. Večina je po daljši debati zavrnila predlog manjšine. Na koncu pa je bil z veliko večino glasov izvoljen za novega župana zemljemerec Sergio Sinicco.

NOV ODDAJNIK RADIA »TRST A« PRI ČEDADU

Poslušavce slovenskih radijskih oddaj iz doline Nadiže, njenih pritokov in sosednih področij opozarjamo, da je 5. decembra t. l. začel delovati nov, nji namenjen ultrakratkovalovni oddajnik na Prešenskem hribu (M. Purgessimo) pri Čedadu, ki prenaša sporede slovenske radijske postaje »Trst A«.

Vsi prebivalci omenjenih področij, ki imajo aparate usposobljene za sprejemanje s frekvenčno modulacijo, bodo odslej lahko odlično slišali tržaško slovensko radijsko postajo. Novi oddajnik prenaša sporede na frekvenci 96,1 Megahertza in aparat je treba naravnati na to številko odgovarjajoče skale.

Novi oddajnik predstavlja važen korak v izpopolnitvi radijske mreže oddaj namenjenih slovenski manjšini v Italiji.

delovalo toliko magnetnih naprav, ki bodo že same imele 30 tisoč ton teže. Stroj bo potreboval toliko električne energije, da bi zadostovala za dve veliki industrijski mesti. Vse te naprave pa bodo zgrajene pod zemljo, kjer se nahaja gotovo dosti votlin, katere bo treba samo med seboj povezati. Potrebni čas za zgradnjo je preračunan na 8 let, stroški pa na — 250 milijard. Seveda, teh ne bo plačala samo Italija, ampak vse države članice evropske jedrske skupnosti. Doberdobsko jedrsko središče bo potrebovalo, ko bo v polnem obratu, najmanj 5000 inženirjev in strokovnih delavcev. Sedaj osamljena kraška vas bi torej postala čez nekaj let kar jedrsko velemesto.

Tako hitro pa najbrž ne bo š'o, ker se potegujejo za to atomsko središče tudi Francozi, ki ponujajo prostor nekje blizu Marseja, in tudi Anglija, ki ga hoče imeti blizu Londona. Že spričo obsežnega načrta nastajajo različna vprašanja, ki se tičejo tudi nas.

Z OBCINSKE SEJE

V petek se je sestal občinski odbor, ki je razpravljal o mestnih gradnjah. Pregledal je spreminjalni načrt za stolpnik na oglu ulice Roma, nasproti županske palače in predloge za nove stavbe v ulici Fanti. Ta skupina stavb bo stala več kot eno milijardo lir.

Odbor je nadalje sklenil, da bodo uredili pločnike ob cesti, ki pelje proti župni cerkvi v Podgori za 850 tisoč lir. Izboljšali bodo tudi razsvetljavo nekaterih drugih mestnih ulic in uredili ograjo v spodnjem Ljudskem vrtu. Župan je govoril tudi o načrtu za jezikovne tečaje s sodelovanjem šolskega patronata. Tri tečaji so namenjeni za učence mestnih osnovnih šol. Upamo, da bo dana šolarjem tudi možnost za učenje slovenskega jezika.

Na prihodnji seji občinskega sveta pa bo prišel v razpravo slovit član 167 o zasegi kmečkih zemljišč za nove stavbe. Ljudstvo pričakuje, da se bodo vsi slovenski svetovalci odločno uprli tej nameri.

SOLKANSKO POLJE

V severni mestni četrti ali na Solkanskem polju živé Slovenci še najbolj strnjevano na goriškem mestnem ozemlju. Okraj je tudi že dobil svojo župnijo, ki se pa šele ustanavlja. Farna cerkev Marije Kraljice je sedaj vedno kapela v središču za obrtno vzgojo. Drugo kapelo, seveda še bolj zasilno, imamo pa v starih »casermettah«. Govori se tudi o zidavi nove cerkve, ki naj bi stala nekoliko bolj proti mestu, in sicer v parku nekdanje Coroninijeve palače. Zadnja beseda v tem pogledu pa še ni padla. Nekateri verniki bi jo radi imeli še višje gori, kje blizu ulice Etna. Eno bi pa slovenski farani le želeli, da bi namreč v svoji novi cerkvi slišali božjo besedo tudi v svojem jeziku, ne pa da bi jih pošiljali kam daleč v mesto. Sedanji dušni pastir in določeni župnik je dober in delaven gošpod. Ob nedeljah ima kar tri maše; pri hišnih obiskih se trudi tudi z našim jezikom. Vse to pa še ni dovolj. Pripravlja tudi nove zvonove, ki bodo zapeli morda že za Novo leto, čeprav še iz sedanjih skromnih lin.

Iz Goriške

V BOŽIČNEM RAZPOLOŽENJU

Goriško mesto se nahaja že v polnem teku za priprave božičevanja. Občinski delavci že razpenjajo preko glavnih ulic vrvi z raznobarnimi žarnicami. Na gradu že stoji mogočno ogrodje, ki bo nosilo božični simbol repatice ali drevesca v električnih lučkah.

Poštna uprava je tudi mislila na veliko številno božičnih in novoletnih voščil po razglednicah. Zato je namestila v treh krajih v sredini mesta posebne nabiralnike, namenjene samo za božične razglednice.

Na Travniku so pa že postavili na prodaj cele kupe in gozdove božičnih drevesc. Po večini so jih pripeljali iz Kanalske doline in iz Jugoslavije. Cene bodo menda nekoliko nižje kot lansko leto.

SLOVENSKA ŽUPNIJA V GORICI

Od skupine slovenskih vernikov v Gorici smo prejeli sledeči dopis, katerega objavljamo zato, ker je ustanovitev slovenske župnije v Gorici javna verska zadeva in ker je treba pri tako važni zadevi slišati obe plati zvona.

»Prejeli smo okrožnico in vprašalno pismo glede ustanovitve slovenske župnije v Gorici. Oddati jo je treba do 15. decembra (rok je podaljšan do 1. januarja. Op. uredništva). Okrožnica pravi, da bi bila nova župnija personalna, to pomeni, da bi vključevala ljudi, ki žive na ozemlju goriškega mesta in ki pripadajo slovenski narodnosti. Pobudniki nove fare navajajo več razlogov za ustanovitev. Med temi je tudi ta, da zahtevajo verske in narodne koristi povezavo goriških Slovencev v župnijsko občestvo z lastnim središčem in lastnim dušnim pastirjem. Središče naj bi bilo v cerkvi sv. Ivana.

Nam se pa zdijo uvaževanja vredni tudi nasprotni pomisleki. Predvsem je načelo o personalni župniji važno in potrebno na izseljeniških tleh, kjer žive rojaki raztreseni v tujem velemestu in potrebujejo versko in narodno središče. Mi pa živimo že stoletja na svojem etničnem ozemlju in odklanjamo načelo segregacije, v tem primeru versko-organizacijske. V srednjem veku so se morali Židje prisilno umikati v »ghetto«. Zdaj naj bi pa se goriški slovenski verniki prostovoljno umaknili v cerkvi, ki, glej slučaj, stoji v začetku nekdanjega »geta«.

Če bi se morali Slovenci v Gorici uradno ali prostovoljno umakniti samo v eno cerkev, bi same po sebi odpadle vse pridige in pobožnosti v materinščini na Travniku, v stolnici in na Placuti, kjer so že stoletja v navadi. Poleg teh načelnih razlogov, vidimo tudi praktične težave za novo slovensko, čeprav samo personalno župnijo. Kje je dovo'j velika cerkev? Kje župnijsko poslopje in vse ostalo potrebno? Težko bodo tudi prihajali slovenski verniki, zlasti otroci, iz južnih mestnih delov k sv. Ivanu.

Raje bomo zahtevali, naj se v vseh mestnih farah, kjer je le kaj Slovencev, sliši božja beseda tudi v njih jeziku. Cerkevno oblast gotovo razume, da se bogoslužje ne opravlja na podlagi števila, marveč po Kristusovem nauku, da je treba iskati tudi eno samo ovco.

Skupina goriških slovenskih vernikov

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Švedski odgovor Sartru

Svedski tisk še vedno razpravlja o Nobelovi nagradi za literaturo za leto 1964, ki jo je nagrajenec Jean-Paul Sartre odklonil. Na članek, v katerem je Sartre nedavno pisal o razlogih svojega koraka v francoskem obzorniku «Le Nouvel Observateur», je sedaj ostro odgovoril veliki švedski dnevnik «Svenska Dagbladet». Ta list označuje Sartrovo trditev, da je Nobelova nagrada politično pobarvana, za »naivno« in piše v svojem komentarju, ki ga je podpisalo uredništvo:

»Ce pravi gospod Sartre, da bi lahko sprejel nagrado kot član kake stranke, na primer komunistične stranke, ker bi bila vsa nagrada v tem primeru podeljena tako rekoč njegovi stranki, se s tem odpirajo zanimive perspektive. Švedska Akademija bi si torej morala v bodoče, če bi vzela te Sartrove besede resno, najprej nabaviti zanesljive podatke o tem, kateri stranki pripada predlagani kandidat. Zanimivo je tudi, da Sartre piše, da spride reklame, ki mu jo je napravilo to, da nagrade ni sprejel, ne bo utrpel škode, ker se bodo njegova dela še boljje prodajala. To je nedvomno zelo čudna

RAZSTAVA DRUŠTVA SLOVENSKEH UMETNIKOV

V Moderni galeriji v Ljubljani so odprli razstavo del članov Društva likovnih umetnikov Slovenije. Na razstavi je zastopanih 125 slovenskih umetnikov s približno 300 deli. Po osmletem premoru je Društvo slovenskih upodablajočih umetnikov lani spet pripravilo kolektivno razstavo svojih članov, zdaj pa je — kot poročajo — trdno odločeno, da ponovi tako razstavo vsako leto. In vsako leto nameravajo odpreti razstavo 27. novembra za praznik republike. Razstava je urejena tako, da so dela slogovno sorodnih umetnikov razstavljena skupaj.

Ob tej veliki razstavi so spet ugotovili, da Ljubljana zelo potrebuje nov velik razstaveni prostor, saj so morali to razstavo razdeliti na dva dela: slikarstvo je namreč v glavnem zastopano v spodnjih prostorih Moderne galerije, plastike, grafike, risbe in akvareli pa so razstavljeni v Mestni galeriji. Razstava bo odprta do 21. decembra.

Uspeh filma "Ne joči, Peter"

Novi slovenski film »Ne joči, Peter«, je imel v Ljubljani izreden uspeh pri publiku. Ta film je po številu obiskovalcev ne le prekosil oba filma o Kekcu, ampak se je z več kot 82 tisoč gledavci, kolikor si jih je ogledalo ta film v enem mesecu v kinu »Union«, uvrstil kar na tretje mesto med najbolj obiskanimi slovenskimi filmi po vojni ter je izpodrinil s tretjega mesta drugi del »Vesna«, film »Ne čakaj na maj«.

Najbolj obiskani slovenski film po vojni v Ljubljani je »Tako še naprej« »Vesna« z 98.000 gledavci, drugi je film »Na svoji zemlji« z 91.000 gledavci, tretji zdaj »Ne joči, Peter« in četrti je trenutno »Ne čakaj na maj« z 81.000 gledavci. Prvi film o Kekcu pa si je v Ljubljani ogledalo 60.000 gledavcev in drugega 72.000.

Film »Ne joči, Peter« je vedra zgodba o dveh partizanih, ki morata med vojno spraviti dva otroka nekam na varno, pri čemer doživljajo vsi štirje vsakovrstne napete dogodivščine. Film spominja nekoliko na Ingrid Bergman z njenimi kitajskimi sirotami med vojno na Kitajskem.

Drugi Soldatijev roman

Mario Soldati, znan tudi kot režiser, je objavil svoj drugi pravi roman po »Pismih iz Caprija«. Ta njegov novi roman ima naslov »Le due città« (Dve mesti) in je izšel pri založbi Garzanti. Zgodba se dogaja v daljšem razponu časa, od osvojitve Libije do časa po drugi svetovni vojni. Mario Soldati je hotel v romanu pokazati življenje človeka, ki mu je dal ime Emilio Viotti, od njegove otroške do zrele dobe in to v precej širokem zgodovinskem okviru, vzporedno z velikim političnim, socialnim in moralnim dogajanjem. V bistvu je hotel podati — kot meni neki kritik — diagnozo moralnosti nekega človeka in neke družbe. V nekem smislu je roman samo-kritika intelektualca iz tistega razdobja časa.

Soldati je ostal v tem svojem romanu zvest smeri naturalističnega romana, ki pa je precej prepreden z miselnimi, razglabljujočimi vložki.

in nenavadna oblika nezaslužnega povečanja vrednosti. Sartre tudi pravi, da bi prav rad sprejel nagrado, ce bi mu jo poklonila vlada ljudske fronte. Kaj pa meni pravzaprav gospod Sartre kot prijatelj ljudske fronte o obliki dohodka brez dsla, ki bo — kot sam prerokuje — posledica tega, da ne bo več delal? V eni točki svoje zmedene izjave pa ima Sartre prav: vse to je absurdno!

Ahmatova v Taormini

Letošnjo nagrado »Etna-Taormina« sta dobila znana ruska pesnica Ana Ahmatova in Italijan Mario Luzi. Razsodišče je podelilo nagrado Ahmatovi soglasno kot znak priznanja za njeno 50-letno pesniško ustvarjanje in še posebej za italijansko objavo njenih Zbranih pesmi. Mario Luzi pa je dobil nagrado za svojo zbirko »Nel magma«.

Oba sta dobila po en milijon lir. Nagrado so jima slovesno izročili v gradu Ursino v Cataniji. Podelitvi nagrade so prisostvovali vsi prijatelji, ki so se udeleževali v Taormini zasedanja evropske pisateljske skupnosti. Tega zborovanja se je udeležila tudi Ahmatova, ki že od leta 1913 ni bila izven ruskih mej.

Etruščanske raziskave

V starem ustju Pada vodi arheolog prof. Alfieri izkopavanja na tleh nekdanjega etruščanskega mesta Spina, ki je pokopano v blatu, in upa, da se mu bo končno le posrečilo nekega dne odkriti kamnit ali kovinski spomenik v dveh jezikih. Kot znano, je našel prof. Pallottini pri Santi Severi, severozahodno od Rima v okolici Civitavecchie, troje zlatih zvitkov z vrezanimi etruščanskimi pismenkami. Na teh zvitkih so ugotovili etruščanske, feniške in punske črke, ki pa nimajo enakega besedila. Gre za poklonitve bogovom. Kar zadeva dolžino teh trakov, so med do sedaj najdenimi na četrtem mestu. Santa Severa leži na istem kraju, na katerem je ležalo starodavno pristaniško mesto Pyrgi, ki ga pogosto omenjajo stari zapiski.

V Italiji so do sedaj našli že kakih 10 tisoč etruščkih dokumentov z besedilom. V glavnem gre za nagrobne, ki skoraj ne navajajo drugega kot ime pokojnika. Danes poznamo fonetiko Etruškov in tudi pomen posameznih besed, vendar vse te sorazmerno skromne podlage ne zadoščajo, da bi lahko spoznali pisavo, ki izvira iz neke zahodno-grške abecede, v njeni sintaktični zvezi. Izkopano mesto se je imenovalo, kot izhaja iz punskega besedila, pri Etruških Cisra, Grki so mu dali ime Agylla. Rimljani pa Caere. Zdi se, da je pri Etruščanih vladal neke vrste kralj, imenovan »mel«, kar spominja na semitsko-hebrejske besede.

Nova Jevtušenkova spoznanja

Pesnik Jevgenij Jevtušenko je po svoji vrnitvi z bregov severne reke Pečore, kjer je analiziral samega sebe, spet v polni svobodi pisanja. Revija »Novaja žizu« je že večkrat objavila nekaj njegovih novih pesnitev. V svoji pesmi z naslovom »Tretji spomin« prosi Jevtušenko za razumevanje za svoje psihološke zmote, pravi, da človeka včasih prevzame taka otožnost, da se mu zazdi življenje nesmiselno. Potem je treba poklicati na pomoč svoj »tretji spomin«, to je telesni spomin.

Jevtušenko se je pretolkel do prepričanja, da so njegovi trpki doživljaji nekaka menica, ki jo mora plačati za krasno življenje. Svoim bravcem pripoveduje v neki drugi pesnitvi, ki jo je napisal na severu, da imajo sovjetski ljudje z žuljavimi rokami pogosto več življenske modrosti kot ljudje njegovega kova. Opisuje srečanje z ribičem, ki mu zvečer prepeva pri steklenici vodke žalostne pesmi, ker nima sreče pri lovu. Drugega dne pa izve Jevtušenko od ribiških žen, da je ravno ta mož idol vse vasi, ker v vsem presega vse druge. V svoji pesnitvi ga vpraša, zakaj ga je varal. Življenska modrost ribiča se glasi: »Nevarno je imeti tako veliko srečo v življenju kot io imam jaz. Zato včasih sam sebi lažem, da imam smolo, da ne izgu-

Kulturne novice

»Prix interallié«, to je medzavezniško nagrado so podelili v Parizu pisatelju Renèju. Falletu za roman »Pariz v mesecu avgustu«.

Pisatelj Rene Fallet je star 37 let in je delal od leta 1944 v uredništvu dnevnika »Liberation«, ki je prenehal izhajati prav te dni.

Gouncurtova nagrada je bila podeljena letos pisatelju Georgesu Conchonu za roman »L'etat sauvage« (Divja država). Renaudotovo nagrado pa je dobil Jean Pierre Faye za roman »L'ecluse«.

Pred kartkim je umrl slovenski kipar prof. Frančišek Smerdu, član Društva slovenskih likovnih umetnikov. Doma je bil iz Postojne, živel pa je v Ljubljani kot profesor na akademiji za upodablajoče umetnosti. Ustvaril je mnogo oblikovno zelo popolnih in večjih del, ki so raztresena po Sloveniji, zlasti tudi na Primorskem, posebno v obliki spomenikov in nagrobnih kipov.

V galeriji Torbandena je samostojna slikarska razstava Lojzeta Spacala. Razstavil je dela v raznih tehnikah, med njimi tudi oljnate slike.

V mali dvorani Kulturnega doma v ulici Petronio je prirejena skupna razstava skupine slovenskih slikarjev iz Trsta. S svojimi deli so zastopani: Jože Cesar, Avgust Černigoj, Robert Hlavaty, Avrelj Lukežič, Klavdij Palčič in Lojze Spacal.

V Ljubljani je gostovala s samostojnim recitalom mlada tržaška pianistka Roberta Lantieri iz Trsta. Njen recital je obsegal izvedbe Scarlattijevih »Dveh sonat«, Beethovne »Sonate v E duru«, opus 109, Schubertove »Fantazije v C duru« opus 15 in Ravelove »Vodne igre«. Ljubljanski kritiki jo hvalijo.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Predstave v Kulturnem domu, ul. Petronio 4

BRATKO KREFT

PO BREZKONČNI POTI
(iz življenja Prešerna)

V PETEK 18. DECEMBRA OD 16 URI,
V SOBOTO 19. DECEMBRA OB 20.30
(abonma red D),

V NEDELJO 20. DECEMBRA OB 16. URI
ZADNJIČ!

ANGELO BEOLCO — RUZANTE

LA MOSCHETA

ali komedija o finem govorjenju

PREMIERA

V torek, 22. decembra 1964 ob 20.30 (premierski abonma)

PONOVITVE

V sredo, 23. decembra 1964 ob 20.30 (abonma I. PONOVIČEV)

bim pameti zaradi same sreče.« K temu pravi Jevtušenko: »Jaz sem molčal, se vgriznil v ustnice in naprej krpal mrežo.« Pesnik dodaja, da v kritičnem letu 1963 ni upošteval te življenske modrosti, in pravi: »Meni, Jevtušenku, se je godilo tako dobro, da sem izgubil pravo mero.«

Jevtušenko namiguje, da njegovo razpravljanje s samim seboj še ni končano. Morda hoče povedati, da je sicer prekoračil stopnjo neke nihilistične svetovne utrujenosti, da bi pa rad obdržal svojo mladostno impulzivnost. Iz novih Jevtušenkovih pesnitev lahko pričakujemo — kot pripominjajo kritiki — dvoje: po eni strani bo našel spet obširne možnosti dela, po drugi strani pa ni izključeno, da ne bi spet ob prvi priložnosti razbil okvir tistih načel, za katere zahteva Zveza sovjetskih književnikov, da jih partijski zvesti sovjetski književnik spoštuje.

Te dni je Jevtušenko spet javno bral svoje pesmi v Moskvi, kakor je imel navado pred svojim pregnanstvom na sever, in je ponovno navdušil svoje po ogromni večini mlade poslušavce. Ni mogoče zanikati, da ima njegova poezija pri mladini poseben odmev tudi zato, ker zveni v njej močna nacionalna nota.

GOSPODARSTVO

Sporazum o ceni žita v SET-u

V torek ob petih zjutraj so si ministri šestih držav, ki sestavljajo ministrski svet Evropske gospodarske skupnosti, globoko oddahnili, češ: končno. Dosegli so namreč, po trinajstih mesecih težkih pogajanj, sporazum o poenotenju cen žita na skupnem tržišču SET-a in o financiranju skupne poljedelske politike. Zadnja razprava ministrov je trajala devetnajst ur, vendar se niso hoteli raziti, dokler ni bilo vse domnjeno.

Enotna cena žita na tržišču Skupnega evropskega trga bo naslednja (od julija

1967 naprej): tona mehke pšenice bo stala 425 mark (523 franc. farnkov), toda trde pšenice 580 mark, tona prosa 365 mark, tona koruze 362,50 mark, razen za Italijo, ki bo dobivala pet let posebno subvencijo 30 mark za tono, za »pristaniške stroške«.

Po dosegli sporazuma je zavladalo v gospodarskih krogih Skupnega evropskega trga bučno veselje in poudarili so, da pomeni to odločilni korak naprej do evropske združitve, ter naglasili željo, da bi bili kmalu napravljeni še drugi koraki do tega zaželenega cilja.

Ne poročajo, s čim so ministri tisto jutro »zalili« važni sporazum, a najbrž ne samo z mlečno kavo — seveda na račun SET-a.

—0—

NAJBOLJ ZANESLJIVE PŠENIČNE SORTE

V Lonigu deluje že svetovno znani institut za genetiko in kmetijsko preizkušavanje, ki ima po vsej Italiji nekaj lastnih opazovalnih polj in več dopisnikov — opazovalcev. — Ta institut je ugotovil, da se naslednjih 9 pšeničnih sort stalno pojavlja med prvimi 10 sortami pri vsakem ocenjevanju na rodovitnost: Frassini, Funo, Leonardo, Leone, Libellula, Lucciola, Montagnano, S. Pastore in Produttore.

ZA GOSPODARSKI DVIG

Goriško gospodarstvo in še posebej industrija se vije že kar v hudih krčih. Različne stranke in gospodarski odbori se zbirajo na sestanke in razpravljajo, kako bi se odpomoglo gospodarskemu upadanju naše pokrajine.

Pridelovanje jagod v Italiji

Od kar je jagodarstvo postalo v Italiji vpoštevanja vredna veja kmetijstva, je bil letos dosežen najvišji pridelek, in sicer 624.000 stotov ali 41% več kot lani. Ta višek je bil dosežen deloma z razširitvijo (za 7%) z jagodami obdelane površine, deloma zaradi višjega hektarskega donosa, ki se je zvišal za 41% in dosegel 68 stotov na ha. Najvišji pridelek in tudi najvišji hektarski donos je bil dosežen v pokrajini Verona, kjer so pridelali 181.200 stotov jagod in je znašal hektarski donos 98,7 stotov. Glede pridelka je na drugem mestu pokrajina Bologna, ki pa zavzema 1. mesto glede z jagodami obdelane površine in je letos dosegla 1.900 ha. Tretje in četrto mesto glede pridelka zavzemata pokrajini Forli in Ferrara. Navedene štiri pokrajine prednjačijo tudi glede sadjarstva, zlasti glede pridelovanja jabolk, breskev in hrušk.

Kar se tiče sort, prevladujeta kultivar »Souvenir« in »Madame Moutot«, ki sta približno enako cenjena. Oba zorita v glavnem meseca maja in junija. Obdelovanje jagod se vedno bolj izpopolnjuje. V tem oziru veliko koristijo listi polietilena, s pomočjo katerih se prepreči razvoj plevla med posameznimi grmiči, ki rastejo na čistem in so tudi posamezne jagode snažne. Seveda uživajo jagode posebno rastlinsko zdravstveno zaščito. Boj proti virusnim boleznim, ki so najbolj škodljive, je stalen. Predvsem je potrebno zasajati virusno imune sajenice.

Pridelovanje jagod se še vedno širi. Večino pridelka izvozijo, mnogo pa ga potrošijo tudi doma, posebno v večjih mestih, v kopalniških in zdraviliških; del jagod odkupi živilska industrija. Glede uvoznih držav je zdaleč najvažnejša Zahodna Nemčija, ki je letos kupila 2.907 vagonov italijanskih jagod, torej skoraj polovico proizvodnje, in za 129% več kot lansko leto. — Letos so bile pri izvozu dosežene višje cene v primeri z lanskimi: nihale so med 160 in 300 mark za stot (1 DM = 156 lir), oziroma 250 do 480 lir za kg.

Italijanski gospodarstveniki računajo, da bo Nemčija še nadalje kupovala in najbrž celo povečala nakupe italijanskih jagod, ki pa morajo biti na mestu do prve polovice junija, ker pozneje začne nemška domača proizvodnja, katere prej sploh ni. Konkurenca z Balkana za enkrat se še ni pojavila.

V torek so se pa mudili v Rimu pokrajinski predsednik, goriški župan in deželni odbornik za javna dela in industrijo. Sprejel jih je minister za industrijo, senator Medici. Goriški zastopniki so mu predvsem prikazali usodne posledice za gospodarsko in socialno življenje Goriške zaradi pomanjkanja dela v tkalnicah in zaradi spremenjenega načrta o gradnji naftovoda Trst-Bavarska, ki bo mel izhodišče v Zavrčah in ne pri Trziču, kot se je prvotno namevalo. Minister je obljubil, da bo vlada upoštevala vse predloge. Več kot obljubiti pa — ni mogel.

RUMENI PAJEK NA TRTAH

Po vesteh iz notranjosti države se ta nepridiprav hitro širi. Prezimuje ali v obliki ličinke ali kot že dorastel, vgnuzden pod trtnim lubom ali v razpokah kolov opornikov. Svetujejo, da se spomladi škropi proti rumenemu pajku, čeprav se ga še ne opazi, ker konec poletja ovirajo trtini listi, da bi mu mogli priti do živage.

UMETNO JEZERO SAGAMI NA JAPONSKEM

Sagami je umetno jezero, na katerem so priredili na letošnji olimpijadi veslaške tekme. Površina jezera znaša okrog 300 ha, globina pa do 40 m. Stroški za jez in ureditev so znašali okoli 400 milijonov lir, porabljenih je bilo 3,6 milij. delovnih dni in 1,3 milij. stotov cementa. Po končani olimpijadi služi jezero za pogon 2 električnih central, precej vode pa odteka za oskrbovanje glavnega mesta Tokio.

STROJI ZA IZRUVANJE SOLATE

V ZDA je 86.000 ha solatnih sklenjenih nasadov. Torej je potreben stroj za zbiranje. Ker pa sta pri zbiranju solate možna 2 različna slučaja — da se pobere vse ali samo bolj dozorele glavice —, sta potrebna 2 različna stroja, ki tudi že delujeta. Seveda je izbiralni stroj manj enostaven kot stroj, ki izruje vso solato.

Spet rekordna letina jabolk

Pridelek jabolk v Italiji se še naprej dviga in letos je bil dosežen zopet rekord: več kot 24 milijonov stotov. Če v primerjalnem računu postavimo kot 100 pridelek l. 1938, ko je znašal 2.069.750 stotov, ugotovimo, da predstavlja letošnji pridelek število 1200, kar pomeni, da je skoraj 12-krat večji kot pred 25 leti. Številke pravijo, da znaša letošnji pridelek v pokrajini Ferrara 7,3 milijona stotov, v pokrajinah Verona in Bocen pa po 2.600.000 stotov. V teh treh pokrajinah je torej nad polovico pridelka.

Kam s tolikim sadjem? Gospodarstveniki pravijo, da prevzema industrija 10% slabšega blaga za izdelavo jabolčnika in alkohola. Ostne še 21,5 milijona stotov. Iz statističnih podatkov izhaja, da vsak prebivavec zaužije povprečno po 30 kg jabolk letno. Ker je vsega prebivalstva nad 50 milijonov, bi domača potrošnja predstavljala 15 milijonov stotov in bi jih ostalo še 6,5 milijona. Te bi bilo potrebno izvoziti. Od lanske letine je bilo izvoženih 4.423.848 stotov. Letos bi bilo potrebno izvoziti 2 milijona stotov več. Kam? Glavna odjemalca italijanskih jabolk sta Francija in Zahodna Nemčija. V obeh državah je pridelek jabolk različen: eno leto obilna

letina, naslednje pa pičla, zopet obilna, potem pa zopet pičla itd. Če je letos letina v Franciji in v Nemčiji pičla, bo z oddajo lahko, če pa je obilna, potem bo hudo.

Proizvodnja jabolk je letos dosegla v Italiji rekord, čeprav so samo v pokrajini Ferrara izsekali 120.000 dreves in prav toliko pa precepili v zlahnejše sorte, kot so kultivar družine Stark in Golden Delicious. V nemilosti je predvsem jabolčna sorta »Abbondanza«, ki močno raste in obilno rodi, ki ima dovo'j debel in lep plod, a je po okusu le malo boljši kot s'rova repa. Seveda v vojnih in prvih povojnih letih se je »abbondanza« prodala za med, lansko leto pa je bila izključena iz trgovine EGS (Evropske gospodarske skupnosti) oziroma SET (Skupno evropsko tržišče). Pripada pa sorti »abbondanza« skoraj polovica vseh jab'an Emilije s središčem v Ferrari.

Italijanskim in drugim evropskim jabolkom, katera uživamo od marca dalje do novih, delajo hudo konkurenco pridelki iz Argentine, Južne Afrike in Nove Zelandije, ki jih začnejo z marcem uvažati v Evropo. S to konkurenco morajo sadjarji v Evropi že danes računati.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Kdor zasleduje italijansko časopisje, čita lahko dan za dnem o velikih zmagah fašistovske stranke. Kako je to mogoče? Ali so ostale stranke izginile s površja zemlje?

Saj imajo vendar fašisti v parlamentu le 30 poslancev! Kje so tisti volivci, ki so po-

138.

Dr. E. BESEDNJAK

slali v parlament 126 socialističnih poslancev? Kje so tiste množice, ki so izbrale iz svoje srede 105 poslancev ljudske stranke? Kje je tisto ogromno število volivcev, ki so poslali v parlament skoro 250 liberalnih poslancev?

Res je sicer, da je fašistovska stranka močno okrepila svoje vrste in da derejo pod njeno streho od vseh strani novi ljudje, posebno tudi taki, ki letajo vse življenje iz stranke v stranko. Toda kljub temu je vendarle skrajno čudno, da prehajajo v njene roke kar občina za občino, dežela za deželo. Kako naj si to razlagamo?

Vse nam postane jasno, ako povemo, da živimo v času polne revolucije, v kateri izvaja ena stranka diktaturo nad vsem političnim življenjem Italije. Ljudstvo, ki je politično izobraženo, mora poznati svoj položaj tak, kot je, in si ne sme delati prevar.

Ne smemo misliti, da mora biti vsaka revolucija krvava. Diktatura je mogoča tudi brez vešal in brez streljanja. Da živimo v času prave diktature fašistovske stranke, je jasno, če pomislimo le na sledeča dejstva.

POGOJI DIKTATURE

1. Fašizem je ustvaril Narodno brambo, sestojajo iz samih fašistov. To je vojska ene stranke, ki jo vzdržujejo davkoplačevalci vse države. Vse ostale stranke so morale to fa-

šistovsko zahtevo brez obotavljanja sprejeti.

Prvič, kar obstaja Italija, se je postavila na noge vojska, kateri ne stoji na čelu Viktor Emanuel III., temveč prvi minister Italije ali bolje rečeno Mussolini. S tem se je fašistovska stranka zavarovala proti vsaki nevarnosti, ki bi ji mogla groziti v bodočnosti. Oborožena armada brani njeno gospodstvo proti vsakomur, ki bi hotel strmo glavititi njeno vladno.

Kako bi mogle stranke to požreti, če bi ne imel fašizem popolne nadvlade v rokah?

2. Fašisti so vzeli parlamentu vso oblast in jo izročili vladi. Mussolini je rekel poslancem, da ne potrebuje njih zaupanja, da se upa vladati tudi brez njih.

Rimski parlament mora odobriti vse predloge fašistovske vlade, ali pa ga pošlje Mussolini domov.

Parlament je dal Mussoliniju zaupnico. Nobena stranka si ni upala ugovarjati. Kako bi bilo to mogoče, ako bi fašistovska stranka ne imela vse oblasti v rokah?

3. Vlada fašizma je vrgla od sebe vsak videz oportunitizma. Prav nič se ne poteguje za priljubljenost med množicami. Kar se ji zdi, da je treba izpeljati, to izpelje, naj reže živo, kogar hoče.

Tako je sklenila odpustiti iz službe 36.000 železničarjev, poslala je domov 50.000 kraljevih stražnikov in zatrla njih upor, odslovila celo vrsto uradnikov iz ministrstev in razpustila 400 sodnij. Fašisti so naložili davek na delavske plače, uvedli davek na kmetijske pridelke, dovolili brez ozira na ljudsko nevoljo hišnim posestnikom, da povišajo perbivalstvu najemnino.

VSI MOLČIJO

Ko bi si bila leta 1919 ali 1920 upala vlada predložiti parlamentu le enega izmed teh zakonskih načrtov, bi bilo izbruhnilo v Italiji najmanj 30 splošnih stavk, množice bi bile zasedle javna poslopja, delavstvo bi se bilo polastilo tovarn in na ulicah bi bila tekla kri.

Danes so vse stranke tiho, vse molčijo, kvečjemu se vzdigne v deželi godrnjanje. Kako je mogoče, da jemljejo vse stranke te žrtve vdano nase? Zato, ker ima fašistovska stranka diktatorsko oblast, ki jo brez pomisleka izvaja nad vsemi strankami. Moč vlade je neomejena. Prosta je nadzorstva parlamenta, podpira jo 100 tisoč oboroženih mož.

Kaj naj si fašisti še želijo? Tudi če izpadejo volitve v parlament zanje neugodno, se s svojo oboroženo vojsko lahko kljub temu ohranijo na vladi. Toda fašisti se hočejo temu izogniti. Oboroženo silo mislijo uporabiti le v skrajnem slučaju.

Zato delajo na vse načine, da si izvojujejo večino v bodočem parlamentu. Že danes se pridno na to pripravljajo. Izdelali so velikopotezen načrt, da pokrotijo vse ostale stranke v državi. Volivci se morajo že sedaj primerno obdelati.

Po komunistih in socialistih bijejo že štiri leta, liberalce so v novembrski revoluciji skoro pokončali. Stranka nacionalistov, ki je z njimi zvezana, se bo morala spojiti s fašizmom. Edino Ljudska stranka je ostala doslej nedotaknjena. Njene vrste so ostale trdne kljub revoluciji. V zadnjem času se je pa začel naskok na to največjo trdnjavo v italijanskem političnem življenju.

Ljudovci ne zahtevajo nikakih predpravil: hočejo le, da se spoštuje njih pravica do obstoja v imenu tiste svobode, ki je podlaga vsakega kulturnega življenja. Fašistovska stranka ima v državi popolno premoč, njena politika je politika stranke, ki je zrasla v revoluciji.

(Dalje)

BITKA PRI SISKU

13.

I. STEKLASA

Hasana in druge odlične Turke, ki so v reki utonili, so naši izvlekli z železnimi kavljji. Pobrli so z njih bogate obleke, z zlatom in biseri okovane sablje, zlate prstane in drugi nakit. Nazadnje so jim odsekali glave, potegnili z njih kože in jih napolnili s slamo. Neki Vid Klekovič se je hotel maščevati nad Turki, ki so na podoben način onečastili glavo Herbarta Turjaškega in je nataknil na kol eno teh s slamo natlačenih glav ter jo je ukazal javno razpostaviti. Se mnogo dni po bitki so vlačili vojaki in kmetje turška trupla iz vode in plenili z njih različne dragocenosti.

Ujeli so pa malo ali skoro nič Turkov. Našteli so komaj 10 ali 12 ujetnikov. Med njimi tudi Hasan ago (ne pašo), katerega je potegnil s konja dalmatinski jezdec Lukinič, in Dant spahi, ki je padel v roke slovenskemu junaku, staremu Radiču. Naši so ujeli tudi nekoga turškega konjenika, ki je trdil, da je padel Hasan paša z mosta in da je utonil v vodi. Izmed naših je našlo smrt v tej bitki prav malo. Po nekkih poročilih je padel samo eden arkebuzirski pisar z dvema konjikoma in deset kuharjev. Od pešcev pa je junaško umrlo samo 30 do 40 Uskokov, ki so zasedli most predno so prišli Turki in jih potisnili v vodo. Med njimi sta pripadala dva koroški, dva pa karlovški četi.

Okoli dveh popoldne so se napotili zmagovalci v osvobojeni Sisek. Poveljnik trdnjave je ukazal vsem, ki so ostali v trdnjavi, naj kleče molijo, dok'er ne podeli Bog kristjanom zmage. Tako velike zmage vesela vojska, se je globoko zahvalila Bogu, ki ji je pomagal v hudi stiski. V sprevodu je šla trikrat okoli grada in je z zahvalnimi molitvami slavila božjo dobroto.

Umestne so besede našega zgodovinarja Valvazorja, katere je zapisal za to priložnost: »Če presojaš veliko število mrtvih sovražnikov, pokončanih od malega števila krščanskih čet ali

pomoč Kolpe in Odre, moraš priznati, da je Bog podelil kristjanom veličastno zmago. Bog je namreč tisti, ki ponižuje ohole in prevzetne ljudi, slabim pa daje moč in hrabrost.«

Andrej Turjaški je poslal cesarju poročilo o tej bitki in je pisal, kako so se hrabro bojevali na obeh straneh in kako so se zbrale pri cesarski vojski najhrabrejše čete iz vseh krajev. Spomenico je končal z besedami: »Vsemogočni Bog je pokazal tukaj svojo moč; sam se je bojeval za svoje siromašne kristjane.«

Glasniki so raznesli glas o zmagi na vse strani. Eggenberg je takoj poslal poslanca k nadvojvodu Matiji, da mu ustno sporoči vese o naznanilo. Cesarja je pa poslal pismeno poročilo o vseh dogodkih dne 28. junija. Ko je cesar Rudolf II., ki je bil takrat v Pragi, zvedel o zmagi naše vojske, je takoj šel v dvorno kapelo, kjer so peli zahvalno pesem Bogu v čast za podeljeno pomoč.

Cesar je Eggenbergovega poslanca obdaril z dragoceno zlato verižico; iz tega vidimo, kako važen in vesel se mu je zdel ta glas o krščanski zmagi.

Ne le na cesarskem dvoru, marveč po vsej Evropi se je slavljala ta zmaga in so slavili junake. Papež Klement VIII. je pisal 10. junija posebno pismo zmagovalcu Andreju Turjaškemu, kateremu izraža občudovanje in se mu zahvaljuje za modre nasvete in osebno hrabrost, ki so pripomogli k zmagi. Priporoča ga Bogu in izraža željo, da bi svoje moči še zanaprej posvetil obrambi pred Turki. Pohvalo od papeža je dobil tudi hrvaški ban Tomaž Erdödi. Španski kralj Filip II. pa je imenoval Turjaškega za viteza Odrešenikovega reda in mu je podelil zlato, z biseri okrašeno svetinjo z napisom »V Bogu sem zmagal«.

Po vseh cerkvah so obhajali službe božje, peli zahvalne pesmi za nepričakovano zmago. Povsod so se pridigarji spominjali slavnih vojskovodij v tem boju. Slavni cerkveni govornik Abraham a Santa Clara, menih avguštinskega reda na Dunaju, je govoril v pridigi na čast svetemu Mohorju in Fortunatu tudi o bitki pri Sisku in o Andreju Turjaškemu.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Slovenski hokej v novi sezoni

Hokej na ledu ima v Sloveniji že lepo in dolgo tradicijo ter se je zelo priljubil. Hokejski klubi obstajajo v Ljubljani, na Jesenicah, v Kranjski gori, Celju, Vevčah, Mariboru in še ponekod drugje da ne štejemo »divjih« klubov. Najboljši slovenski hokejski klub so »Jesenice«, ki so si priborile že osemkrat državno prvenstvo. Sledita ljubljanska »Olimpija« in »Kranjska gora«, ki se je uveljavila šele zadnji dve leti.

Kljub precejšnjemu številu klubov in tradiciji pa se slovenski hokej doslej ni mogel prebiti v evropski hokejski vrh. Ostal je na po-prečni ravni. Temu so bile krive predvsem razmere, zlasti absolutno pomanjkanje umetnih in pokritih drsališč, ki bi omogočala vežbanje tudi preko topljših mesecev (takega drsališča v Sloveniji sploh ni), pomanjkanje denarja za opremo in pomanjkanje dobrih tujih trenerjev, čemur je bilo prav tako vzrok pomanjkanje denarja. Zdaj je dobil jeseniški hokejski klub, ki uživa podpora tamkajšnje železarne, dobro, vsaj pokrito, čeprav ne popolnoma moderno drsališče, in tudi dobrega trenerja, Čeha Vaclava Bubnika iz Vitkovic, ki je pravzaprav trener državne reprezentance, sam bivši češki reprezentant.

To se klubu »Jesenice« že pozna, ker je na lastnem drsališču premagal že močno moštvo celovškega kluba »KAC«, v katerem igra tudi več profesionalnih Kanadčanov. Izgubil pa je povratno tekmo v Celovcu po zelo burni in grobi igri obeh moštev. Izgubil je tudi obe tekmi z B reprezentanco Zahodne Nemčije in vse kaže, da je zašlo jeseniško moštvo trenutno spet v krizo, iz katere pa se bo — upajmo — kmalu rešilo.

Trener »Jesenice« Vaclav Bubnik je izjavil o slovenskih in jugoslovanskih hokejistih:

»Pred prihodom k vam sem bil prepričan, da je kvalitetna raven jugoslovanskega hokeja nižja, kakor je v resnici. Nedvomno pa je, da je med nekaterimi reprezentanti vendarle precejšnja razlika, hočem reči, med jeseniškimi in ostalimi igralci. Iz vseh teh kandidatov bi se dalo po letu dir vztrajne skupne vadbe in pa seveda s pogostnimi srečanji z močnimi tujimi ekipami ustvariti zelo dobro moštvo s tremi napadi. Najbolj idealen recept za doseg tega cilja pa bi bil, če bi vse te fante porazdelil med naše igralce v CSSR, kjer bi se na skupnih treningih in na tekmah kmalu navzeli našega sloga igranja, osvojili bi našo šolo, ki Jugoslovanom vsekakor bolj »leži«, kakor pa, denimo kanadska ali ruska šola.

Fizična pripravljenost je solidna, po tehnični plati pa imajo Jeseničani vsekakor prednost pred drugimi. Sodim, da bi bili npr. Felc, Klinar, Trebušak in še nekateri enakovredni najboljšim našim hokejistom, če bi igrali po določenem sistemu in da bi dosledno izpolnjevali vnaprej odrejene naloge. Se zdaleč ni vse borbenost, požrtvovalnost in hitrost, temveč je treba obvladati še druge ele-

mente te igre: tehniko s palico, tehniko streljanja in drugo. Vaši igralci udarjajo po gumijasti ploščici popolnoma napačno, in sicer tako, kakor to delajo pri golfu — z velikim zamahom. Zal, da mladi tako radi posnemajo napačne prijeme. Velika pomanjkljivost se kaže tudi tedaj, če se med igro zaradi izključitev na eni ali drugi strani znajdejo bodisi v številni premoči, ali obratno. Prednosti sploh ne znajo izrabljati.

Naloga vseh češkoslovaških trenerjev v Jugoslaviji bo potemtakem, da vsak v svojem klubu uva-ja enoten sistem po odrejenem planu, ki ga bomo izdelali na skupnem sestanku. Pri tem pa seveda ne mislim samo na vadbo na ledu, temveč bo ta načrt vseboval delo skozi vse leto, kajti dosedanji »suhi« treningi so bili zelo pomanjkljivi. Dobrega vratarja, denimo, se usposablja in usposobi poleti in ne pozimi! Če ne bi češkoslovaški hokejisti tako trdo delali na suhem, kvaliteta ne bi bila na evropski ravni. V mislih imam specialni trening in ne samo nekaj telovadbe ali atletike in podobno. Tu je še vrsta drugih dopolnilnih športov — tudi igranje nogometa na hokejski ploščadi. Naša reprezentanca se zbere na skupnem treningu (na ledu!) že sredi avgusta vsako leto — seveda v hali.»

Dino De Lauerntis je sklenil s turško vlado pogodbo o snemanju filma »Črni angel«, ki bo imel za vsebino padec Carigrada.

ŽENA IN DOM

Moda za vas

Smučanje! Kdo bi se odrekel belim planjavam, čistemu zraku in prijetni atmosferi zimskih letovišč. Tudi me smo si oskrbele vsaj najnujnejšo smučarsko opremo, a neizbežni problemi so spet tu. Najprej — smučarske hlače. Niso za vsako postavo, to drži, a zato se še ne bomo odrekle belenu športu. Drugače je na večer, ko se s smučarjem vse preseli v prijetne in tople salone gorskih hotelov, kjer se prične družabno življenje. Ker smo v hribih, se le težko odločimo za obleke in krila. A če nam sodnik »meter« pove, da ne gre drugače, se moramo pač sprijazniti in se lepemu videzu na čast odločiti za krila. Če nam pa postava dopušča, lahko ostanemo pri hlačah, ki bodo za večer iz nekoliko tanjšega elastičnega blaga ali tudi žameta, najbolje v temnih barvah; za svetle se lahko odločimo le, če smo izredno vitke in visoke.

Naša fantazija ima večje možnosti pri izbiri jopice, puloverjev in bluz. Za preprostejšo večere bo primeren volnen rahlo-pleten pulover z velikim ovratnikom v obliki kraterja z dolgimi ali kratkimi rokavi in kvačkane jopice v smislu letošnje mode; če hočemo biti elegantnejše, si kupimo srebrno ali zlato pretkano tanko volneno jopico brez rokavov. Če pa iščemo originalnosti, potem si napravimo ohlapno rusko bluzo iz svetlega sate- na ali modeliran dolg jopič s trdim dvignjenim ovratnikom, ki nekoliko spominja na kitajski kroj.

M. M.

Razgovor med nami

Kaj naj pripravim družini (trem otrokom in možu) za sveti večer, ker hočejo počakati na polnočnico, pa vem, da bodo po večerji še trikrat »trčn« preden bo čas za k polnočnici? Ni mi, da bi jim postregla samo z običajnimi piškoti in čajem ali podobno, ampak bi jih rada nekoliko presenetila.

M.

Postrežite jim, recimo, s tirolskim štrukljem in kompotom. Recept za tirolski štrukelj je pa naslednji: Napravi vlečeno testo. Potem mešaj 1° dljg presnega masla, 3 rumenjake, 3 žlice sladkorja, malo nastrgane limone, primešaj od 3 beljčkov trd sneg in osminko litra sveže smetane. S tem namaži razvlečeno testo, ga potresi s pestjo drobtin, 10 dkg pinjol in 10 dkg rozin, ga rahlo vkum zvij ter peči politega s svežo smetano ali mlekom toliko časa, da posrka mleko in zarumeni. Končno ga razreži in potresi s sladkorjem.

Kako se skuha »džuvec«? Moj mož mi vedno pripoveduje, kako imeniten »džuvec« je jedel na potovanju v Makedoniji, in me prosi, da bi mu ga

skuhala tudi jaz. Prinesel je s seboj tudi neki recept, ki pa se mi zdi precej »zmešan«. Mislim, da je kaj narobe razumel in zapisal.

A. C.

Kako se skuha »džuvec«, me vprašuje gospa A. C. Takole: na olju pražimo 2 do 3 razrezljane čebule, drobno sesekljano korenje, 2 zeleni zrezani papriki (pravi džuvec je pripravljena s hudo papriko), 1 do 2 na kocke zrezani jajčarki, pest narezanega stročjega fižola drobno sesekljano peteršilj ter svež paradiznik. (V pravem srbskem džuvecu je tudi na liste zrezan krompir). Ko je zelenjava popražena in ko voda pokuha, dodamo telečje ali prašičje meso (ali tudi mešano meso) osolimo, še popražimo, nato pa dodamo riž in skuhamo kot rižoto.

Imam predebele noge, čeprav je zgoraj vse normalno. Se da to s telovadbo odpraviti? Včasih sem nesrečna zaradi tega.

Dekle

Če imaš predebele gležnje in je vzrok slaba cirkulacija, potem se obrni na zdravnika; če pa je odvisno od konstitucije, potem si lahko nekoliko pomagaš z masažo in s telovadbo ter seveda z modo, sicer si pa ne delaj prevelikih skrbi, če je »zgoraj vse v redu«.

Moj mož se na cesti rad ozre za drugimi. Misli, da ne opazim. Jaz pa opazim. Mislite, da je bolje da molčim, ali naj ga opozorim, da bo vedel, da opazim?

Mlada žena

Če se še ozre, ga z dobrohotnim nasmeškom vprašaj: »Ti je všeč?«

Martina

Otroški kotiček

SPIS O SV. MIKLAVŽU

Zorilo se je. V sobi je bil še mrak, ko sem se prebudil.

Spomnil sem se, kako je bilo lepo takrat, ko sem še veroval v sv. Miklavža in angele, ki mu pomagajo nositi darila. Ker sem ga hotel videti, sem dremal pozno v noč, a spanec me je premagal.

Naenkrat sem zagledal na nočni omarici nekaj, kar me je razveselilo. Skočil sem tja in se nisem mogel načuditi, kajti tu sem zagledal žogo in druga darila. Vesel sem se oblekel, si nekoliko ogledal darila in se nato odpravil k sv. maši. Po službi božji sem se vrnil domov, kjer sva se z bratcem igrala na žogo. Ves popoldan pa sem preživel med domačimi, ker sem jim bral knjigo »Pesterna«, katero mi jo je prinesel sv. Miklavž.

Igo Radovič

Nabrežina št. 16, V. razr. osn. šole

Izid šahovske olimpiade

Pred dnevi se je končala v Tel Avivu šahovska olimpiada, katere so se udeležile vse šahovske velesile.

Kot so vsi pričakovali, je zmagala močna ekipa iz Sovjetske zveze, medtem ko so si jugoslovanski šahisti kljub začetnim spodrsrljajem osvojili srebrno kolajno. Na tretje mesto pa se je uvrstila reprezentanca iz Zahodne Nemčije, takoj za njo pa so Madžari.

Končna lestvica letošnje šahovske olimpiade je naslednja:

1. SOVJETSKA ZVEZA 36,5

2. JUGOSLAVIJA 32

3. ZAH. NEMCIJA 30,5

4. Madžarska 30, 5. CSSR 28,5, 6. ZDA 27,5, 7. Bolgarija in Romunija 27, 9. Argentina 26, 10. Poljska 24, 11. Nizozemska 21, 12. Kanada 19, 13. Španija in Izrael 17,5.

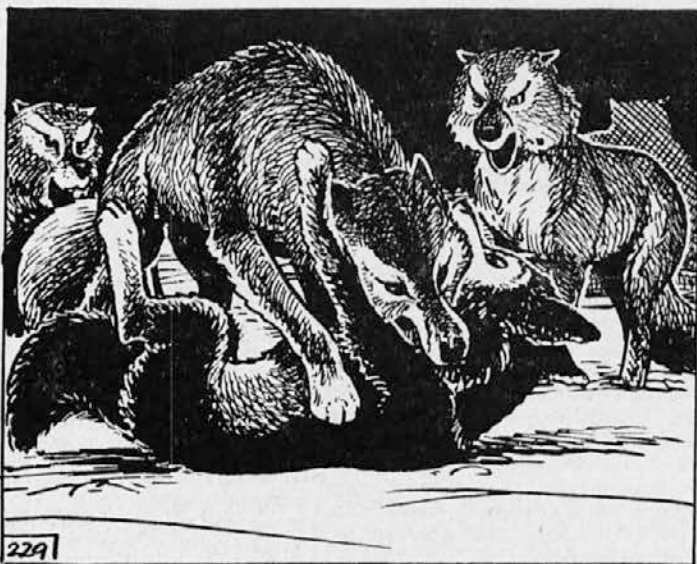
V prvi tolažilni skupini je prvo mesto pripadlo Vzhodni Nemčiji pred Švedsko, v drugi je zmagala Islandija pred Švico in v tretji šahisti iz Avstralije.

Na sliki: partija med Gligorićem in Korčnojem

B
A
R
E
E
E

Po povesti
O. Curwooda
riše
Miki Muster

229. Ob tem nepričakovanem napadu je Baree padel, in že so se zobje sivega volka približali njegovemu vratu. Takrat se je Bareeju prebudila Kazanova kri, prebudilo se je silno, slepo sovraštvo. Čeprav je bil mlad in neizkušen, je pogumno odgovoril na napad. V tem boju bi Baree gotovo zmagal, če bi bila borba poštena, če bi ostala dvoboj.

230. Toda Baree je bil za volkove neznanec, pritepenec, zato niso spoštovali pravil borbe. Bili so pobesneli zaradi neuspelega lova. Že se je pognal v boj drugi volk, potem pa je ves trop kar padel na Bareeja. Volkovi bi bili Bareeja gotovo raztrgali na kose, če se ne bi borili prav na obali. Zemlja se je udrla in potegnila volkove s seboj.

231. Takrat se je Baree spomnil na vodo, na rešitev. Z zadnjimi močmi se je pognal čez siva telesa svojih n'padalcev in skočil globoko v reko. Zobje volkov so hlastnili v prazno. Kot je gozdna reka rešila življenje severnemu jelenu, tako je nekaj trenutkov pozneje rešila tudi Bareeja smrti pod zobmi lačnih, podivjanih volkov.

232. Čeprav je bila reka komaj sto korakov široka, jo je Baree le s težavo preplaval. Dokler ni truden zlezal na kopno, še slutil ni, kako hude in globoke so njegove rane. Zadnje noge ni mogel premikati, leva rama je bila raztrgana do kosti, kri mu je tekla iz gobca in iz številnih ran na glavi. Za njim je ostajala v snegu krvava sled.

233. Baree je bil skoraj nezavesten. Videl je slabo, saj je mel oči zalite s krvjo. Čez nekaj časa ni več slišal divjega zavijanja volkov z onega brega, ni več čutil, ali je dan ali je noč. Vlekel se je dalje, proč od reke, na srečo prav proti prilikavim drevesom na rožju gozda. Na pol mrtev je pod njimi padel na tla.

234. Pod drevesi je Baree preležal vso noč in pol naslednjega dne. Šele opoldne se je lahko nekoliko dvignil. Kljub strašnim bolečinam je pogledal proti reki in sovražno zarenčal. V njegovem ranjenem, razbolnem telesu je vstajala divja jeza na volkove. Nikoli več ga ne bo premotil njihov lovski klic, nikoli več jim ne bo tovariš!